

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant
p/a Griffie
Postbus 90.151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

Datum 12 maart 2018
Referentienummer D18.0016
Onderwerp Onderzoeksbrief Beheer en onderhoud Kunstwerken

Geachte leden van Provinciale Staten,

Civiele kunstwerken spelen een belangrijke rol in de infrastructuur. Om problemen op het terrein van bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid te voorkomen, is het van belang dat kunstwerken goed beheerd en onderhouden worden.

De Zuidelijke Rekenkamer deed in 2012 een onderzoek naar het beheer en onderhoud van de kunstwerken in Noord-Brabant. Uit dit onderzoek bleek dat de provincie niet beschikte over specifiek beleid voor de sturing en uitvoering van het beheer en onderhoud van kunstwerken en ook niet over eenduidig vastgelegde onderhoudscriteria en –normen en daarop gebaseerde beheer- en onderhoudsplannen. We concludeerden dat sturing en uitvoering van het beheer en onderhoud van kunstwerken vooral plaatsvond op basis van kennis en eigen inzichten van de betrokken medewerkers en hierover niet of nauwelijks verantwoording plaatsvond aan Provinciale Staten.

Provinciale Staten onderschreven begin 2013 de conclusies van het rapport en droegen Gedeputeerde Staten op om onze aanbevelingen uit te voeren. Deze hielden onder meer in om zo spoedig mogelijk een beleidsregel over sturing van het beheer en onderhoud van kunstwerken op te stellen en voor te leggen aan Provinciale Staten en in de Begrotingen en Jaarstukken in de paragraaf 'Onderhoud Kapitaalgoederen' specifiek over kunstwerken te rapporteren. Wat dit laatste betreft oordeelden wij dat in ieder geval inzicht diende te worden gegeven in de aantallen, de kwaliteit, de risico's en de gevolgen hiervan voor de financiering van het onderhoud van de kunstwerken in meerjarig perspectief.

Gelet op het belang van kunstwerken hebben wij, in samenspraak met de Programmaraad, besloten in vervolg op ons onderzoek uit 2012, wederom onderzoek te verrichten naar kunstwerken. En wel naar de mate waarin de provincie erin slaagt te waarborgen dat de kwaliteit van kunstwerken, met het oog op bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid, op doeltreffende en doelmatige wijze op peil wordt gehouden en de wijze waarop daarover informatie wordt verstrekt aan Provinciale Staten. Daarbij vormt opvolging van de aanbevelingen van ons onderzoek uit 2012 een punt van aandacht.

Conclusie

Op basis van een documentanalyse en gesprekken met betrokken ambtenaren¹ zijn we tot de conclusie gekomen dat er thans geen meerwaarde is voor uitgebreid rekenkameronderzoek naar de kwaliteit van (het beheer en onderhoud van) kunstwerken.

Een belangrijke reden om af te zien van een uitgebreid onderzoek, is dat Gedeputeerde Staten in mei 2014 het Beheerplan Kunstwerken 2015-2019 hebben vastgesteld. In dit plan worden uitspraken gedaan over de kwaliteit van de kunstwerken, het uit te voeren beheer en onderhoud om deze kwaliteit op de middellange (2015-2019) en lange termijn (periode na 2020) te waarborgen en de daarvoor benodigde financiële middelen. Wij hebben vastgesteld dat de provincie het beheer en onderhoud aan kunstwerken ook conform het beheerplan uitvoert.

Uit het plan blijkt onder meer dat in de periode 2020-2040 een eerste piek in het vervangen van kunstwerken zal optreden, omdat vele kunstwerken dan het einde van hun theoretische levensduur naderen, en een tweede piek in de periode 2051-2060. Verwacht wordt dat de kosten hierdoor na 2020 stijgen naar circa 7 miljoen euro per jaar tot 2040, en circa 13 miljoen euro per jaar in de periode 2051 - 2060. Na deze periode zal het benodigd budget voor de vervanging naar verwachting weer afnemen.

Wij hebben geconstateerd dat het beheerplan kan worden beschouwd als een specifieke beleidsregel voor de sturing en uitvoering van het beheer en onderhoud van kunstwerken. Gedeputeerde Staten hebben daarmee invulling gegeven aan de aanbeveling uit ons vorige onderzoek om zo spoedig mogelijk een dergelijke beleidsregel op te stellen.

Een andere belangrijke reden om af te zien van uitgebreid onderzoek naar de kwaliteit van kunstwerken is dat Gedeputeerde Staten naar verwachting in het voorjaar van 2018 de nota Kwaliteit Onderhoud Provinciale Infrastructuur (KOPI) aan Provinciale Staten voorleggen. Het betreft een actualisatie van de algemene beleidskaders voor het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur, zoals deze momenteel zijn vastgelegd in de beleidsnota Wegen voor Bereikbaarheid (september 2010). De nota KOPI geeft inzicht in de provinciale kapitaalgoederen en bevat een meerjarige kwaliteitsvisie op hoe het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur wordt vormgegeven. De nota vormt de basis voor het opstellen, dan wel actualiseren van de vijfjarige thematische beheerplannen, waaronder het beheerplan Kunstwerken.

In de nota komen kunstwerken aan de orde als het om vervanging gaat. Vermeld wordt dat de provincie in de periode 2030-2040 een eerste grote vervangingsopgave te wachten staat, vooral omdat bruggen en viaducten die gebouwd zijn tussen 1930 en 1950 dan aan vervanging toe zijn.

Om te kunnen bepalen wat er jaarlijks gemiddeld benodigd is aan financiële middelen voor het beheer en onderhoud van de infrastructuur, is in de nota een normkostenberekening gemaakt, resulterend in een normbudget. Daarvan uitgaande wordt in de nota gesteld dat jaarlijks voor het beheer en onderhoud van kunstwerken 9 miljoen benodigd is: €0,6 miljoen voor dagelijks onderhoud,

¹ De resultaten hiervan zijn vastgelegd in een Rapport van Bevindingen dat op onze website te vinden is.

€ 1,6 miljoen voor groot onderhoud en € 6,8 miljoen voor vervanging. De termijn waarop (mogelijk) de extra middelen benodigd zijn wordt ingeschat op 6 tot 8 jaar.

De provincie wil de komende jaren benutten om op basis van het specifiek maken van berekeningen inzichtelijk te krijgen hoe de werkelijk benodigde middelen zich zullen ontwikkelen en zo 'trapsgewijs' toegroeien naar de benodigde middelen op basis van de normkostenberekening.

In de perspectiefnota 2020 zal worden gerapporteerd over de actuele staat en ontwikkeling van het areaal en op basis daarvan zal de normkostenberekening worden herijkt en zal worden gemeld of een ophoging van het budget voor vervangingen al dan niet noodzakelijk is.

Op grond van deze ontwikkelingen constateren wij dat aan de kwaliteit van kunstwerken (als onderdeel van de infrastructuur) en het daarmee samenhangende beheer en onderhoud, binnen de provincie volop aandacht wordt besteed en op een doordachte wijze invulling aan wordt gegeven. Daarbij wordt geanticipeerd op de kostengolf die provincies in de (nabije) toekomst te wachten staat in verband met te verwachten pieken in de vervanging van onder meer kunstwerken, vanwege het naderen van het einde van de levensduur daarvan.

Aandachtspunt voor Provinciale Staten

In ons vorige onderzoek concludeerden wij dat over het beheer en onderhoud van kunstwerken nauwelijks verantwoording plaatsvond aan Provinciale Staten. Nadien heeft informatieverstrekking aan Provinciale Staten als volgt plaatsgevonden:

- Gedeputeerde Staten hebben in mei 2014 het Beheerplan Kunstwerken 2015-2019 middels een Statenmededeling aangeboden aan Provinciale Staten in het kader van hun controlerende rol.
- De Programmabegrotingen 2014-2018 en Jaarstukken 2014-2016 bevatten in de paragraaf Kapitaalgoederen en het Programma Mobiliteit (integrale) verantwoordingsinformatie over het beheer en onderhoud van provinciale wegen. Daarbij wordt niet specifiek ingegaan op kunstwerken. Informatie over kunstwerken (voor zover opgenomen) blijft in de betreffende documenten beperkt tot mededelingen over het aantal en het Beheerplan Kunstwerken.
- In het kader van hun controlerende rol worden Provinciale Staten vanaf 2013 jaarlijks middels een Statenmededeling geïnformeerd over de uitvoering van het 'Programma provinciale wegen' (PPW)². In het PPW wordt jaarlijks voor een periode van vijf jaar aangegeven welke projecten, waaronder kunstwerken, in de plan- of realisatiefase geprogrammeerd staan en welke middelen daarvoor benodigd zijn. Daarnaast bevat het programma een doorkijk op langere termijn (eveneens vijf jaren). Het PPW bevat aldus financiële gegevens die onderdeel vormen van de jaarlijkse begrotingsvoorstellen waarover Provinciale Staten beslissen. De statenmededeling vormt een leeswijzer voor Provinciale Staten en bevat extra informatie om (op het gebied van beheer en onderhoud van de infrastructuur) tot een goede afweging te komen tijdens de behandeling van de begroting.

² In de periode 2013 tot en met 2015 in een afzonderlijke Statenmededeling PPW en vanaf 2016 in een Statenmededeling Mobiliteit, waarin naast het PPW ook wordt ingegaan op de ambities en besluiten die Gedeputeerde Staten nemen vanuit hun uitvoerende rol over de BDU en het SIF.

Op grond van het bovenstaande constateren wij dat Provinciale Staten wat betreft kunstwerken de afgelopen jaren inzicht is geboden in de aantallen, de kwaliteit, de onderhoudsbehoefte en de gevolgen hiervan voor de financiering in meerjarig perspectief. Daarmee zijn Gedeputeerde Staten tegemoet gekomen aan de aanbeveling uit ons vorige onderzoek die hier betrekking op had.

Afgaande op notulen van de voormalige commissie Mobiliteit en Financiën en vergaderingen van Provinciale Staten constateren wij echter ook dat de door Gedeputeerde Staten verstrekte informatie in deze gremia niet is besproken, of anderszins aan de orde is gesteld. Mede met het oog op de vervangingsopgave waar de provincie zich op middellange termijn voor gesteld ziet en de mogelijke (aanzienlijke) ophoging van het budget voor vervangingen die hiermee gepaard gaat, willen wij Provinciale Staten dan ook oproepen om alert te blijven en de informatieverstrekking door Gedeputeerde Staten over het beheer en onderhoud van de infrastructuur aandachtig te volgen. Specifiek betreft het de nota KOPI en de perspectiefnota 2020 waarin de noodzaak van ophoging van het budget voor vervangingen concreet aan de orde zal worden gesteld.

Vriendelijke groet,
Namens het bestuur

Prof.dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
voorzitter